

Asia C-946/19

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

27.12.2019

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin:

Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Yhdistynyt kuningaskunta)

Ennakkoratkaisupyyntöpäätöksen tekemispäivä:

19.12.2019

Valittaja:

MG

Vastapuoli:

HH

[--]

ENNAKKORATKAISUPYYNTÖ

EUROOPAN UNIONIN TUOMIOISTUIMELLE

[--]

PÄÄTETÄÄN SEURAAVAA:

1. Euroopan unionin tuomioistuimelle esitetään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 267 artiklan mukaisesti seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- 1) Annetaanko asetuksen (EU) N:o 1215/2012 (**uudelleenlaadittu Bryssel I**) 4 artiklan 1 kohdassa oikeus, johon voidaan vedota suoraan, henkilölle, jonka kotipaikka on jossain jäsenvaltiossa?
- 2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi:

- a) Onko jäsenvaltiolla velvollisuus varmistaa oikeussuojakeinot antamalla esimerkiksi anti-suit injunction -määräyksen [(ennakkoratkaisupyyntöns ensimmäinen osa) alkup. s. 2] siinä tapauksessa, että kyseistä oikeutta loukataan nostamalla kanne kolmannessa maassa asianomaista henkilöä vastaan?
- b) Ulottuuko tämä velvollisuus tilanteeseen, jossa kolmannen valtion tuomioistuimissa voi nostaa kanteen sellaisella perusteella, johon ei voi vedota kyseisen jäsenvaltion tuomioistuimissa sovellettavan lain nojalla?
2. Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 94 artiklassa (”Ennakkoratkaisupyyntöns sisältö”) vaaditut lisätiedot esitetään tämän välipäätöksen liitteessä.

[– –]

[(ennakkoratkaisupyyntöns toinen osa) alkup. s. 1]

19.12.2019 ANNETUN VÄLIPÄÄTÖKSEN LIITE

A. [asianosaisten edustajien yhteystiedot] [– –]

1. [– –]

B. TOSISEIKAT

2. MG on syntynyt Yhdysvalloissa. Hänestä tuli Maltan ja siten unionin kansalainen helmikuussa 2017. MG:llä on myös Saint Kitts ja Nevisin kansalaisuus. Hänen kotipaikkansa on Yhdistyneessä kuningaskunnassa (uudelleenlaaditun Bryssel I -asetuksen¹ 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla).
3. HH on syntynyt Uudessa-Seelannissa, ja hän on Uuden-Seelannin kansalainen. Hän on myös unionin kansalainen saatuaan Maltan kansalaisuuden helmikuussa 2017. HH:n kotipaikka oli alkuvuoteen 2019 asti joitakin vuosia Yhdistyneessä kuningaskunnassa (uudelleenlaaditun Bryssel I -asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla), mutta hän asuu tällä hetkellä Uudessa-Seelannissa.
4. MG ja HH olivat parisuhteessa vuodesta 2013 tammikuuhun 2019. He eivät olleet naimisissa mutta asuivat yhdessä. Parisuhteen aikana asianomaiset matkustelivat säännöllisesti ja viettivät kaikkiaan enemmän aikaa ulkomailla kuin Yhdistyneessä kuningaskunnassa, mutta he elivät kuitenkin enemmän aikaa Lontoossa (MG:n

¹ Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2002 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1215/2012 (uudelleenlaadittu); EUVL 2012, L 351, s. 1.

talossa) kuin missään muussa yksittäisessä paikassa. Asianosaiset [alkup. s. 2] lomailivat myös jonkin aikaa HH:n perheen luona Uudessa-Seelannissa ja ostivat sieltä maatilan. MG lopetti suhteen.

5. Suhteen aikana hankittiin MG:n varoilla arvokasta irtainta ja kiinteää omaisuutta eri puolilta maailmaa. Omaisuus on joko yksin MG:n nimissä, yhteisesti MG:n ja HH:n nimissä, yksin HH:n nimissä tai HH:n määräysvallassa olevien yhtiöiden nimissä. Omaisuuden muodostavat: i) talo Italiassa, ii) maatila ja maatalousyrittäjä Uudessa-Seelannissa (molemmat omistaa uusiseelantilainen yritys, jonka osakkeet ovat asianosaisten omistuksessa), iii) urheiluautot Sveitsissä, iv) urheiluautojen ostoon tarkoitettut käsirahat sekä v) Yhdysvalloissa sijaitseviin amerikkalaisiin yhtiöihin sijoitetut varat.
6. MG väittää, että HH pahoinpiteli häntä fyysisesti ja psyykkisesti suhteen aikana. HH kiistää tämän. MG sanoo antaneensa hankittua omaisuutta HH:n nimiin tai määräysvaltaan vain siksi, että HH painosti häntä tekemään niin. HH kiistää tämän. HH:n mukaan MG antoi hänelle tarkoituksella omistusosuuksia omaisuudesta.

C. MENETTELYN TAUSTA

C.1 Oikeudenkäynti Englannissa

7. MG:tä ja HH:ta edustavat englantilaiset asianajajat kävivät helmi-maaliskuussa 2019 kirjeenvaihtoa suhteen aikana hankitun omaisuuden omistusoikeudesta.
8. MG nosti 26.3.2019 HH:ta vastaan kanteen High Court of England and Walesissa (Englannin ja Walesin alioikeus) vaatien, että kyseisen omaisuuden omistusoikeuden todetaan kuuluvan hänelle ja että annetaan vastaavat määräykset (jäljempänä **englantilainen oikeudenkäynti**). MG:n pääasiassa nostaman kanteen perusteena ovat²
  - 8.1 Englannin lainsäädännön kohtuullisuusperiaatteet (equitable principles): MG väittää, että jollei HH voi näyttää toteen, että MG:n tarkoituksena oli lahjoittaa kyseistä omaisuutta tälle, sen seurauksena, että MG on vastikkeetta merkinnyt omaisuutta HH:n nimiin, HH hoitaa kyseistä omaisuutta hänen puolestaan. [alkup. s. 3]
  - 8.2 Perusteetonta etua koskeva Englannin lainsäädäntö: MG väittää, että HH:n on palautettava kaikki omistusoikeudet, jotka tämä on saanut MG:tä painostamalla tai muulla kohtuuttomalla toiminnalla.

² MG täydensi 12.11.2019 kannettaan siten, että siinä myös i) vaaditaan HH:lta korvauksia omaisuudenhoitoon liittyvien velvollisuuksien laiminlyönnistä amerikkalaisiin yhtiöihin sijoitettujen varojen sääntöjenvastaisen käytön takia ja ii) nimetään sveitsiläinen yhtiö (joka on HH:n määräysvallassa) toiseksi vastaajaksi.

9. Englantilaisen oikeudenkäynnin osalta kanne annettiin HH:lle tiedoksi 28.3.2019.
10. HH kiisti englantilaisen tuomioistuimen toimivallan tutkia MG:n kanteen. High Courtin tuomari Lavender katsoi 25.6.2015 annetussa tuomiossa (**liite B**), että kyseinen tuomioistuin oli toimivaltainen tutkimaan MG:n kanteen uudelleenlaaditun Bryssel I -asetuksen 4 artiklan 1 kohdan nojalla. Tuomiossa todettiin erityisesti seuraavaa:
- 10.1 Uudelleenlaadittua Bryssel I -asetusta voitiin soveltaa asianosaisten välisessä riita-asiassa. Mainitun asetuksen 1 artiklan 2 kohdan a alakohdassa säädettyä poikkeusta ei voitu soveltaa, koska Englannin lainsäädännössä MG:n ja HH:n parisuhteen kaltaisilla suhteilla ei ole ”avioliittoon verrattavia vaikutuksia”.
- 10.2 HH:n kotipaikka oli ollut tammikuuhun 2019 asti Yhdistyneessä kuningaskunnassa, ja kyseessä oli myös hänen viimeinen tiedossa oleva kotipaikkansa kanteen nostamishetkellä.³
- 10.3 MG:n Italiassa sijaitsevaa omaisuutta koskevan vaatimuksen osalta ei voitu soveltaa uudelleenlaaditun Bryssel I -asetuksen 24 artiklan 1 alakohdan säännöstä yksinomaisesta toimivallasta. MG:n korvausvaatimus koski MG:n ja HH:n välisiä oikeuksia ja velvollisuuksia, ei esineoikeutta.
11. Tuomiossa katsottiin myös, että kyseisellä tuomioistuimella olisi joka tapauksessa ollut toimivalta tutkia MG:n kanne kansainvälisen yksityisoikeuden sääntöjä koskevan Englannin kansallisen lainsäädännön nojalla, vaikka HH:lla ei olisi ollut Yhdistyneessä kuningaskunnassa uudelleenlaaditun Bryssel I -asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua kotipaikkaa (eli hänellä ei olisi ollut kotipaikkaa unionin alueella).⁴
12. HH peruutti 25.6.2019 vaatimuksensa, joka koski englantilaisen oikeudenkäynnin keskeyttämistä uudelleenlaaditun Bryssel I -asetuksen 34 artiklan nojalla (myöntämättä kuitenkaan muodollisesti, ettei kyseistä artiklaa voitu soveltaa), ja High Court hylkäsi vaatimuksen virallisesti.⁵ **[alkup. s. 4]**
13. Englantilaisen oikeudenkäynnin yhteydessä HH on sitoutunut englantilaisessa tuomioistuimessa olemaan disponoimatta MG:n nostaman kanteen kohteena

³ Soveltaen tuomiota Hypotecni Banka a.s. v. Lindner (C-327/10, (EU:C:2011:745).

⁴ Kyseisiä Englannin kansallisen oikeuden sääntöjä olisi voitu soveltaa uudelleenlaaditun Bryssel I -asetuksen 6 artiklan 1 kohdan nojalla, sillä vaikka HH oli Maltan kansalainen, hänen kotipaikkansa ei ollut Maltalla. Tuomioistuin päätti, että mikäli Englannin oikeuden säännöksiä voitiin soveltaa, MG:n kanteen ja Englannin välillä oli riittävä liittymä, joka oikeutti kyseisen kanteen tutkimisen muualla kuin HH:n kotipaikan tuomioistuimessa, ja että Englanti oli *forum conveniens* ratkaisemaan MG:n kanteen.

⁵ HH oli esittänyt vaatimuksen 17.6.2019; MG:n mukaan 34 artiklaa ei voitu soveltaa, koska 34 artiklan 1 kohdassa säädetyt perusteet eivät täyttyneet.

olevasta omaisuudesta. Lisäksi sveitsiläinen tuomioistuin on määrännyt MG:n hakeman välitoimen (englantilaisen oikeudenkäynnin tueksi vuonna 2007 tehdyn Luganon yleissopimuksen⁶ 31 artiklan mukaisesti), jolla estetään Sveitsissä sijaitsevista urheiluautoista disponoiminen.

14. Toimivaltaa koskevasta High Courtin päätöksestä ei ole valitettu. Englantilainen oikeudenkäynti jatkuu.

C.2 Oikeudenkäynti Uudessa-Seelannissa

15. HH nosti 25.3.2019 (eli päivää ennen englantilaista oikeudenkäyntiä koskevan asian vireilletuloa) Uuden-Seelannin Family Courtissa (perheasioita käsittelevä tuomioistuin) varallisuussuhteista vuonna 1976 annettuun Uuden-Seelannin lakiin (Property (Relationships) Act 1975; jäljempänä **vuoden 1976 laki**), sellaisena kuin se on muutettuna, perustuvan kanteen, jossa vaadittiin parisuhteen aikana hankitun omaisuuden määräämistä jaettavaksi (jäljempänä **uusiseelantilainen oikeudenkäynti**).
16. Siltä varalta, että vuoden 1976 laki tulee sovellettavaksi:
- 16.1 Kyseistä lakia sovelletaan erotilanteessa pareihin, jotka eivät ole naimisissa mutta jotka ovat asuneet avoliitossa (tavallisesti vähintään kolme vuotta).
- 16.2 Laissa erotetaan toisistaan käsitteet ”yhteinen omaisuus” ja ”erillinen omaisuus”.
- 16.3 Lain mukaisesti suhteen aikana hankittu omaisuus (yhteinen omaisuus) on jaettava tasan muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta.
- 16.4 Lakia sovelletaan missä tahansa sijaitsevaan irtaimeen omaisuuteen sekä Uudessa-Seelannissa sijaitsevaan kiinteään omaisuuteen.
- 16.5 Kyseistä lakia voidaan soveltaa Uudessa-Seelannissa sijaitsevaan kiinteään omaisuuteen siinäkin tapauksessa, että kummankaan avio- tai avopuolison kotipaikka ei ole Uudessa-Seelannissa. Sitä voidaan soveltaa myös irtaimeen omaisuuteen, jos jommankumman avio- tai avopuolison kotipaikka (sellaisena kuin se on määriteltynä Uuden-Seelannin lainsäädännössä) on Uudessa-Seelannissa vaatimuksen jättämishetkellä. **[alkup. s. 5]**
- 16.6 Vuoden 1976 laki on Uuden-Seelannin lainsäädännön mukaisesti tyhjentävä säädös. Uusiseelantilainen tuomioistuin ei salli ulkomaisen oikeuden soveltamista kanteen kohteena olevaa omaisuutta koskevan omistusoikeuden määrittämiseksi.

⁶ Yleissopimus tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla, allekirjoitettu Luganossa 30.10.2007 (EUVL 2007, L 147, s. 5).

16.7 Uusiseelantilaisella tuomioistuimella on harkintavalta luopua toimivallastaan antaa irtainta tai kiinteää omaisuutta koskevia määräyksiä *forum conveniens* -periaatteen perusteella.

17. Uusiseelantilaista oikeudenkäyntiä koskevaa haastetta ei ole annettu tiedoksi MG:lle HH:n englantilaisen oikeudenkäynnin yhteydessä antamien sitoumusten johdosta.⁷ MG on kuitenkin tietoinen siitä.

C.3 MG:n anti-suit injonction -hakemus

18. MG jätti 9.4.2019 englantilaisen oikeudenkäynnin yhteydessä hakemuksen, jossa vaadittiin, että HH:ta kielletään jatkamasta uusiseelantilaista oikeudenkäyntiä (common law -maissa käytössä oleva anti-suit injonction).
19. MG väitti, että uudelleenlaaditun Bryssel I -asetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti häntä vastaan voidaan nostaa kanne vain Englannissa.⁸ MG väitti, että tuomioistuimella oli velvollisuus suojella tätä oikeutta antamalla anti-suit injonction henkilölle, joka aloittaa häntä vastaan oikeudenkäynnin kolmannen maan tuomioistuimessa tai jatkaa tällaista oikeudenkäyntiä. MG väitti toissijaisesti, että kyseinen oikeus on sellainen erityisen merkityksellinen seikka, joka tuomioistuimen on otettava huomioon päättäessään, antaako se anti-suit injonctionin common law -oikeuteen perustuvan toimivaltansa nojalla.
20. Tuomari Lavender päätti 23.7.2019 antamassaan ratkaisussa (liite C) olla määräämättä kyseistä anti-suit injonctionia. Hänen mukaansa unionin oikeudessa ei edellytetä, että unionissa kotipaikkaansa pitävän henkilön edellä mainitun asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa säädetty *oikeus* suojataan tällä tavalla. Hän totesi erityisesti, ettei uudelleenlaaditun Bryssel I -asetuksen säännöksissä mainita anti-suit injonctionia oikeussuojakeinona tilanteessa, jossa *loukataan* tätä *oikeutta*. Tällä perusteella High Court katsoi, ettei oikeus anti-suit injonctionin määräämiseen ole automaattinen. [alkup. s. 6]
21. Tämän päättelyn yhteydessä tuomari Lavender tarkasteli myös kahta aiempaa oikeustapausta⁹, joissa Englannin Court of Appeal (ylioikeus) katsoi, että

⁷ Unionin tuomioistuimelle esitetyn ennakkoratkaisupyyntöön jättämishetkellä uusiseelantilaista oikeudenkäyntiä koskevaa haastetta ei edelleenkään ole annettu tiedoksi MG:lle, ja englantilainen tuomioistuin on määrännyt välitoimen, joten jos HH haluaa jatkaa oikeudenkäyntiä Uudessa-Seelannissa, hänen on ensin ilmoitettava siitä englantilaiselle tuomioistuimelle, jotta kyseinen tuomioistuin voi päättää, salliiko se tämän vai pitäisikö sen estää tämä odottaessa ratkaisua tässä ennakkoratkaisupyyntöissä esillä olevassa asiassa.

⁸ Yhtäkään uudelleenlaaditun Bryssel I -asetuksen 4 artiklan 1 kohtaa koskevista poikkeuksista ei voida soveltaa esillä olevassa riita-asiassa.

⁹ Ks. *Samengo-Turner v. J. & H. Marsh & McLennan (Services) Ltd* [2007], EWCA Civ 723; [2007] 2 All ER (Comm) 813 ja *Petter v. EMC Europe Ltd* [2015], EWCA Civ 828; [2015] 2 CLC 178.

asetuksen (EY) N:o 44/2001¹⁰ 20 artiklan 1 kohdan sekä uudelleenlaaditun Bryssel I -asetuksen 22 artiklan 1 kohdan mukaisesti työnantaja voi nostaa työntekijää vastaan kanteen ainoastaan siinä jäsenvaltiossa, jossa työntekijällä on kotipaikka, ja että kolmannessa maassa työntekijää vastaan nostettava kanne pitäisi estää anti-suit injunctionilla. Tuomari kuitenkin katsoi, ettei Englannin aiempi oikeuskäytäntö velvoittanut häntä toteamaan, että unionissa kotipaikkaansa pitävälle uudelleenlaaditun Bryssel I -asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa annettu *oikeus* olisi suojattava samalla tavalla kuin työntekijöille saman asetuksen 22 artiklan 1 kohdassa annettu *oikeus*.

22. Todettuaan, että anti-suit injunction ei ole automaattinen oikeus, tuomari katsoi vielä erikseen, ettei kyseisen asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa annetun *oikeuden* olemassaoloa voinut pitää itsessään merkittävänä tekijänä arvioitaessa yleisesti sovellettavan common law'n valossa eri perusteita, jotka joko puoltavat anti-suit injunctionin määräämistä tai puhuvat sitä vastaan. Tällä perusteella tuomari katsoi, ettei HH ollut pannut Uudessa-Seelannissa vireille oikeudenkäyntiä tarpeettomasti tai haitantekotarkoituksessa siten, että se oikeuttaisi anti-suit injunctionin.
23. Tuomioistuin myönsi 29.7.2019 MG:lle luvan valittaa päätöksestä olla määräämättä anti-suit injunctionia.

D. PERUSTEET ENNAKKORATKAISUPYYNNÖN ESITTÄMISELLE

D.1 Court of Appealin päätös

24. Valitusta käsiteltiin Court of Appealissa [– –] 3.12.2019.
25. Court of Appeal antoi ratkaisunsa 12.12.2019 (**liite A**):
- 25.1 Court of Appeal yhtyi tuomarin päätelmään, jonka mukaan aiemmat kansalliset päätökset anti-suit injunctionista uudelleenlaaditun Bryssel I -asetuksen 22 artiklan 1 kohdassa annettujen oikeuksien suojaamiseksi eivät sitoneet englantilaisia tuomioistuimia saman asetuksen 4 artiklan 1 kohdan osalta.
- 25.2 Court of Appeal totesi, että sen oli pyydetävä unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua voidakseen ratkaista, onko anti-suit injunctionia koskeva hakemus hyväksyttävä vai hylättävä. [**alkup. s. 7**]
- 25.3 Court of Appeal selitti myös, ettei se halunnut soveltaa MG:n tulkintaa kyseisen asetuksen 4 artiklan 1 kohdan tarkoituksesta ja vaikutuksesta, sillä

¹⁰ Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001 (EYVL 2001, L 12, s. 1)

anti-suit injunctionilla pyrittäisiin estämään HH:ta nostamasta lainkaan kannetta Uuden-Seelannin vuoden 1976 lain nojalla, koska hän ei voisi enää nostaa vastaavaa kannetta Englannissa.

D.2 Asiassa sovellettava kansallinen lainsäädäntö

26. Englantilaisen tuomioistuimen toimivalta määrätä anti-suit injunction johtuu vuonna 1981 annetun ylempiä tuomioistuimia koskevan lain (Senior Courts Act) 37 §:n 1 momentista, jossa säädetään seuraavaa: ”High Court voi antaa (joko väliaikaisen tai lopullisen) määräyksen – – kaikissa tapauksissa, joissa se arvioi tällaisen kiellon oikeudenmukaiseksi ja tarkoituksenmukaiseksi.”
27. Anti-suit injunction ei kohdistu ulkomaiseen tuomioistuimeen sinänsä vaan henkilöön, joka haluaa panna asian vireille ulkomaisessa tuomioistuimessa. Anti-suit injunctionin rikkominen tarkoittaa englantilaisen tuomioistuimen halventamista. Seuraamuksena voi olla vankeusrangaistus, sakkoja tai omaisuuden takavarikointi.
28. Englantilainen tuomioistuin on toimivaltainen määräämään HH:lle anti-suit injunctionin, koska MG:n välitoimihakemus on esitetty englantilaisen oikeudenkäynnin yhteydessä ja sen tueksi ja HH kuuluu kyseisen oikeudenkäynnin osalta englantilaisen tuomioistuimen lainkäyttövaltaan.
29. Anti-suit injunctionin määräämistä koskeva päätös on harkinnanvarainen, vaikkakin englantilainen tuomioistuin myöntää sen tavallisesti tilanteessa, jossa vastaaja pyrkii panemaan asian vireille jonkin toisen maan tuomioistuimessa ja kantajalla on sopimusperusteinen oikeus, jonka mukaan asia voidaan saattaa vireille vain Englannissa (koska sopimuksessa määrätään, että englantilaisella tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta), tai jossa kanne on nostettu toisessa maassa tarpeettomasti tai haitantekotarkoituksessa.
30. Court of Appeal selitti harkintavallan käyttöä anti-suit injunctionin yhteydessä seuraavasti:

[50] – – anti-suit injunctionia koskevaa toimivaltaa käytetään tilanteessa, jossa se on tarkoituksenmukaista epäoikeudenmukaisuuden estämiseksi, mutta samalla on huomattava, että kyseessä on väistämättä puuttuminen ulkomaisen tuomioistuimen menettelyyn, ja tätä toimivaltaa on siksi käytettävä varoen. (tuomio *British Airways Board v. Laker Airways Ltd* [1985] AC 58). Jos jokin oikeussuojakeino on käytössä kummallakin lainkäyttöalueella, englantilainen tuomioistuin määrää anti-suit injunctionin ainoastaan siinä tapauksessa, että asia on pantu vireille ulkomaisessa tuomioistuimessa tarpeettomasti tai haitantekotarkoituksessa (tuomio *Société Nationale Industrielle Aérospatiale v. Lee Kui Jak* [1987] AC 871 (PC)). House of Lords on katsonut, että kynnys on vielä korkeampi silloin, kun anti-suit injunction estäisi vastaajaa saattamasta asiaa tuomioistuimen käsiteltäväksi muualla. Tällaisia tapauksia kutsutaan ”yhden oikeuspaikan

tapauksiksi” (single forum cases), joihin myös esillä oleva asia lukeutuu. House of Lords katsoi asiassa *British Airways v. Laker*, että tällaisissa tapauksissa on mahdollista antaa määräys ulkomaisen oikeudenkäynnin estämiseksi vain siinä tapauksessa, että ulkomaisen tuomioistuimen oikeudenkäynti [alkup. s. 8] olisi niin kohtuuton, että sen voitaisiin katsoa loukkaavan kohtuullista oikeutta (equitable right). Lordi Scarman totesi sivulla 95 seuraavaa:

”Korostettakoon, että kyse on yleisesti sovellettavasta lähestymistavasta ja periaatteesta. Lähestymistavan on oltava varovainen, koska kielto määräyksellä, jolla estetään englantilaisen tuomioistuimen lainkäyttövaltaan kuuluvaa henkilöä nostamasta kannetta ulkomaisessa tuomioistuimessa tilanteessa, jossa hänellä on peruste kanteen nostamiseen, jos hän näyttää toteen tarvittavat tosiseikat, puututaan – vaikkakin peitellysti ja epäsuorasti – kyseisen ulkomaisen tuomioistuimen oikeudenkäyntiin. Varovaisuus on tarpeen jopa forum conveniens -tapauksissa eli silloin, kun jokin oikeussuojakeino on käytettävissä sekä englantilaisessa että ulkomaisessa tuomioistuimessa. Varovaisuus on luonnollisesti erittäin tarpeellista myös siinä tapauksessa, että englantilaisessa tuomioistuimessa ei ole käytettävissä oikeussuojakeinoa sellaisen kanteen perusteen osalta, jonka ulkomainen tuomioistuin tunnustaa ja saattaa täytäntöönpanokelpoiseksi, jos tosiseikat näytetään toteen.

Myös viimeksi mainitussa tapauksessa englantilaisella tuomioistuimella on kuitenkin toimivalta antaa kielto määräys, jos kanteen nostaminen ulkomaisessa tuomioistuimessa on vallitsevissa olosuhteissa niin kohtuutonta, että sen voidaan ”laajan ja joustavan” kohtuullisuuden (equity) periaatteiden valossa katsoa loukkaavan kantajan kohtuullista oikeutta. Kyseinen oikeus antaa suojan sellaista vastaajan ulkomailta nostamaa kannetta vastaan, joka johtaa kohtuuttomiin ja siten epäoikeudenmukaisiin olosuhteisiin. Tämä kohtuullisuutta (equity) koskeva oikeus, joka estää kanteen nostamisen ulkomailta, tulee sovellettavaksi ainoastaan silloin, kun tilanne on niin epäoikeudenmukainen, että englantilaisen tuomioistuimen on puututtava asiaan epäoikeudenmukaisuuden estämiseksi. Tällaiset tapaukset ovat harvinaisia, mutta kyseinen toimivalta on kuitenkin olemassa ja siitä on pidettävä kiinni.”

[51] Dicey¹¹ tiivistää kyseisen periaatteen vaikutuksen seuraavasti (12-089 kohta):

”Oikea arvio näyttää olevan se, että määräyksen antaminen vastaajan estämiseksi tilanteessa, jossa määräyksen antaminen johtaa tosiasiallisesti siihen, ettei pääasiaa saateta tuomioistuimen käsiteltäväksi, on

¹¹ Dicey, Morris ja Collins, *Conflict of Laws*, 15. painos.

tuomioistuimen kannalta vahva toimi, joten tuomioistuimen pitäisi vaatia tavanomaista pakottavampia perusteita todetakseen, että oikeuden toteutuminen edellyttää tällaisen määräyksen antamista.”

31. Tällaista tilannetta kutsutaan ”**yhden oikeuspaikan tapaukseksi**”. HH ei voi vedota Uuden-Seelannin vuoden 1976 lakiin englantilaisessa tuomioistuimessa, koska i) vuoden 1976 laki ei ole osa Englannin lainsäädäntöä ja ii) englantilaiset tuomioistuimet eivät soveltaisi Uuden-Seelannin lakia mihinkään asianosaisten väliseen riita-asiaan, joka koskee suhteen aikana hankitun omaisuuden omistusoikeutta. Englannin oikeudessa säädetään omaisuuden jakamisesta uudelleen ainoastaan avioeron tai rekisteröidyn parisuhteen purkamisen osalta (eikä se siis koske avoparien erotapauksia).

D.3 Asiaa koskeva unionin oikeus

32. Unionin oikeudessa ei sallita sitä, että jäsenvaltioiden tuomioistuimet estävät henkilöä panemasta oikeudenkäynnin vireille toisen jäsenvaltion tuomioistuimissa (ks. tuomio Turner v. Grovit, C-159/02, EU:C:2004:228, jossa unionin tuomioistuin katsoi, että kyseisen kaltainen määräys merkitsee puuttumista ulkomaisen tuomioistuimen toimivaltaan ja on ristiriidassa [alkup. s. 9] uudelleenlaaditun Bryssel I -asetuksen edeltäjän perustana olevan keskinäisen luottamuksen periaatteen kanssa).

Esillä olevassa asiassa on kuitenkin kyse siitä, että henkilöä estetään nostamasta kannetta kolmansien maiden tuomioistuimissa, jotka eivät lähtökohtaisesti sovelta uudelleenlaadittua Bryssel I -asetusta.

33. MG tukeutui hakemuksessaan seuraaviin seikkoihin:

33.1 Uudelleenlaaditun Bryssel I -asetuksen 4 artiklan 1 kohdan velvoittava sanamuoto (”kanne nostetaan”) sekä se, että asetuksessa painotetaan oikeusvarmuutta.

33.2 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö, jossa tulkitaan uudelleenlaaditun Bryssel I -asetuksen 4 artiklan 1 kohtaa (ja sen edeltäjiä) siten, että sen tarkoituksena on suojata vastaajia, ja saman asetuksen (ja sen edeltäjien) säännöksiä siten, että niissä säädetään yksityisten välisistä oikeuksista ja velvollisuuksista.¹²

33.3 Unionin oikeuden tehokkuus- ja vastaavuusperiaate unionin lainsäädännön rikkomista koskevien oikeussuojakeinojen osalta. MG katsoo, että vastaavuusperiaatteen mukaisesti hänen 4 artiklan 1 kohtaan perustuvan

¹² Ks. esim. tuomio Klomps v. Michel (166/80, EU:C:1981:137); tuomio Duijnste v. Goderbauer (288/82, EU:C:1983:326); tuomio Handte v. TMCS (C-26/91, EU:C:1992:268); tuomio Farrell v. Long (C-295/95, EU:C:1997:168); tuomio Group Josi Resuranc Company, SA v. UGIC (C-412/98, EU:C:2000:399) ja tuomio Owusu v. Jackson (C-281/02, EU:C:2005:120).

oikeutensa loukkaamisen estämiseksi pitäisi voida määrätä anti-suit injunction samalla tavalla kuin se voidaan määrätä sellaisen (Englannin kansalliseen lainsäädäntöön perustuvan) sopimusperusteisen oikeuden suojaamiseksi, jonka mukaan kanne voidaan nostaa vain Englannissa.

34. HH tukeutui vastineessaan seuraaviin, aiempien asianajajiansa esittämiin perusteluihin:

34.1 [MG:n] esittämät väitteet perustuvat uudelleenlaaditun Bryssel I -asetuksen erikoiseen tulkintaan, joka ei käy ilmi itse asetuksesta.

34.2 Kansallisessa oikeuskäytännössä esitettyjen arvioiden perusteella ei ole hyödyllistä pitää kanteen nostamista muualla oikeuden loukkaamisena,¹³ eikä määräystä voida antaa johonkin asetukseen perustuvien oikeuksien täytäntöön panemiseksi, jos kyseinen oikeussuojakeino ei ”kuulu kyseisen asetuksen soveltamisalaan”.¹⁴ [alkup. s. 10]

34.3 Tuomiossa Owusu v. Jackson vahvistetaan, ettei jäsenvaltion tuomioistuin voi itse luopua toimivallastaan; siinä ei siis edellytetä sitä, että kanteen nostaminen toisessa tuomioistuimessa on estettävä.

35. Court of Appealin mukaan anti-suit injunctionit eivät kuulu keskeisenä piirteenä civil law -järjestelmään eikä uudelleenlaaditun Bryssel I -asetuksen säännöksissä säädetä nimenomaisesti MG:n vaatimasta oikeussuojakeinosta. Se katsoi, että mainitun asetuksen 33 ja 34 artiklassa säädettyjen rajallisten poikkeuksien perusteella oikeuspaikan valintamahdollisuus on todella olemassa. Court of Appeal toi lisäksi esiin näkemyksensä, jonka mukaan pakottava velvollisuus panna jokin 4 artiklan 1 kohtaan perustuva oikeus täytäntöön määräämällä anti-suit injunction kaikissa ”yhden oikeuspaikan tapauksissa” i) haittaisi uudelleenlaaditun Bryssel I -asetuksen tavoitetta moitteettoman lainkäytön helpottamisesta (ks. asetuksen johdanto-osan 1, 3, 16, 21, 23 ja 34 perustelukappale) ja ii) olisi vastoin tärkeää kohteliaisuusperiaatetta ”tekemällä toisen valtion kansallisen lainsäädännön tehottomaksi”. Court of Appeal katsoi, että näin syväluotteisen vaikutuksen olisi pitänyt ilmetä nimenomaisesti itse asetuksesta.

Court of Appeal

¹³ Eras Eil [1995] 1 Lloyd’s Rep 64 [76].

¹⁴ Eivalis S.A. v. S.I.A.T. [2003] 2 Lloyd’s Rep 377, [139].